

Ján Matejka

Internet jako objekt práva

**Hledání rovnováhy
autonomie a soukromí**

Ján Matejka

**INTERNET JAKO OBJEKT PRÁVA:
hledání rovnováhy autonomie a soukromí**

Vzor citace:

MATEJKA, J. Internet jako objekt práva: hledání rovnováhy autonomie a soukromí.
1. vydání. Praha: CZ.NIC, 2013.

Vydavatel:

CZ.NIC, z. s. p. o.
Americká 23, 120 00 Praha 2
Edice CZ.NIC
www.nic.cz

1. vydání, Praha 2013

Kniha vyšla jako 6. publikace v Edici CZ.NIC.
ISBN 978-80-904248-7-6

Recenzenti:

prof. JUDr. Martin Boháček, CSc.
doc. JUDr. Ing. Bohumír Štědroň, Ph.D., LL.M.

Technická a jazyková korektura:

Ing. Petr Aubrecht, Ph.D.
Petr Behún

© 2013 Ján Matejka

V licenci Creative Commons Attribution-ShareAlike (3.0), s podporou RVO:68378122.

CZ.nic

„Takový vševládný stát (hobstejno jaké formy) roztáhne po zemi svou právní síť, a člověk bude běhat jako zajíc sem a tam, aby našel v této síti díru či větší oko, aby se dostal na místečko, kde by si oddechl a zašeptal: ‚Zaplat' pánbů, tady jsem sám, tady si zaskotačím.‘ Pozorujte proto naše zákonodárství z tohoto hlediska a dávejte pozor, abychom na místě svobody netvořili nové formy nevolnictví.“¹

Emil Svoboda

---

1 SVOBODA, E. *O vývoji v právu*. Praha, 1926, s. 22. Podobný náhled lze však zaznamenat i jinde, viz např. výrok připisovaný W. Churchillovi: „Když budete mít deset tisíc nařízení, zničíte jakýkoliv respekt k právu.“ Případně výrok, jehož autorem je Lao-c: „Čím více zákonů a nařízení, tím více je zlodějů a lupičů.“ Nebo též Karel Havlíček Borovský: „Byrokracie jest ten nepřirozený způsob vlády, při kterém se vlády do všeho občanského života míchají, všechno občanům předepisují, žádnou svobodnou vůli a samosprávu jim nenechávají... Něco jiného jest úřednictvo a něco zcela jiného byrokracie, úřednictvo musí býti v každém dobře zřízeném státu, byrokracie jest neštětím každého...“

Internet

jako objekt práva:

hledání rovnováhy autonomie a soukromí

Obsah

Motto – 2

Seznam použitých zkratk – <?>

Předmluva vydavatele – 13

Předmluva autora – 17

1. Úvodní úvahy: Internet a právo v (ne)klidu – 23

1.1 Internet a proměny axiomů — 25

1.2 Spekulace – právo internetové (koňské) a automobilové — 26

Klíčová slova — 31

2. Axiologie soukromí a jeho ochrany v prostředí informační společnosti – 33

2.1 Pojem soukromí a problém jeho vymezení — 35

2.2 Falešná dichotomie vztahu soukromí a práva na informace — 37

2.3 Informační společnost a metamorfózy ochrany soukromí,
zejména pak legitimního (přiměřeného, rozumného) očekávání — 38

2.4 „Lesk“ a bída soukromí na dvou příkladech z prostředí informační společnosti — 43

Klíčová slova — 47

3 Některá metodologická východiska a kolize autonomie vůle s právem na soukromí – 49

3.1 Úvodní teze (metodologické) — 51

3.2 Specifický předmět ochrany soukromí — 52

3.3 Kolize soukromí s jinými hodnotami a způsoby jejich řešení — 53

Klíčová slova — 56

4. Právní regulace ochrany soukromí, její limity a možnosti – 57

4.1 Sedes materiae ochrany soukromí — 59

4.2 Evropský systém ochrany soukromí — 61

4.3 Přístup mezinárodní komunity k ochraně osobních údajů a dat — 72

4.4 Správněprávní úprava a její vybrané aspekty — 75

4.4.1 Koncepce právní úpravy a působnost národní autority ochrany dat — 75

4.4.2 Základní zásady v zákoně o ochraně osobních údajů — 78

4.4.3 Pojem osobní údaj jako jeden z klíčových pojmů určující věcnou působnost ZoOÚ — 84

4.4.4 IP adresa a další číselné identifikátory jako kontextuální osobní údaje — 89

4.4.5 MAC adresa, IMEI a IMSI jako kontextuální osobní údaje — 93

4.4.6 Zásada informovaného souhlasu v prostředí Internetu, zvláštní režim a zákonné licence — 95

4.4.7 Zpracování osobních údajů v prostředí Internetu se zřetelem k jejich zveřejňování — 102

4.4.8 Veřejné zasedání a zveřejňování souvisejících údajů na Internetu — 113

4.4.9 Sociální sítě – vybrané aspekty — 114

4.4.10 Veřejně přístupné internetové databáze a registry

(obchodní rejstřík, katastr nemovitostí a registr doménových jmen WHOIS) — 120

4.4.11 Registry dlužníků — 122

4.4.12 Zvláštní režimy zpracování osobních údajů s využitím cloud computingu	— 123
4.4.13 Internet a právo být zapomenut	— 124
4.5 Regulace soukromí a důvěrnosti komunikací v oblasti elektronických komunikací	— 128
4.5.1 Procesněprávní aspekty ochrany provozních a lokalizačních údajů (data retention) se zřetelem k historickým ústavněprávním souvislostem	— 129
4.5.2 Data retention v současném českém právu	— 133
4.6 Občanskoprávní úprava	— 135
4.6.1 Obecné aspekty právní úpravy osobnostních práv fyzické osoby	— 135
4.6.2 Rozsah a obsah práva na ochranu osobnosti	— 137
4.6.3 Život a zdraví	— 139
4.6.4 Občanská čest a lidská důstojnost	— 140
4.6.5 Další rozsah a obsah práva na ochranu osobnosti	— 141
4.6.5.1 Jméno	— 142
4.6.5.2 Projevy osobní povahy	— 142
4.6.5.3 Jiné statky občanským zákoníkem výslovně nevyjmenované	— 143
4.6.6 Prostředky ochrany proti neoprávněným zásahům do práva na ochranu osobnosti	— 145
4.6.7 Aktivní legitimace k uplatňování ochrany proti neoprávněným zásahům do práva na ochranu osobnosti	— 146
4.6.8 Zákonné omezení práv osobnostních	— 147
4.7 Pracovněprávní úprava	— 147
4.7.1 Právo zaměstnance na soukromý a rodinný život	— 149
4.7.2 Národní úprava	— 150
4.7.3 Meze výkonu práva kontroly	— 152
Klíčová slova	— 156

5. Mezinárodní spolupráce jako conditio sine qua non efektivit práva – 157

5.1 Internet a existence právních problémů jeho globální povahy	— 159
5.2 Ochrana osobních údajů a kolizní normy	— 162
5.3 Ochrana osobních údajů v prostředí Internetu a základy určování soudní pravomoci	— 169
5.4 Závěrem k problému (přeshraniční) působnosti práva	— 174
Klíčová slova	— 175

6. Exempla trahunt aneb k některým úkolům rozhodovací praxe – 177

Klíčová slova	— 184
---------------	-------

7. Závěr a další spekulace – 185

Resumé – 197

Zusammenfassung – 209

Seznam použitých pramenů a dalších zdrojů – 221

Rejstřík – 243

Seznam použitých zkratek

Níže uvedené právní předpisy jsou uváděny ve znění pozdějších předpisů, pokud není výslovně v textu uvedeno jinak.

- **Listina** – Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku
- **ZoOÚ** – zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů
- **ZsPI** – zákon č. 106/2000 Sb., o svobodném přístupu k informacím
- **ZoZR** – zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech
- **AutZ** – zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)
- **ZoEK** – zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích)
- **ZoSIS** – zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti)
- **ObčZ** – zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
- **ObchZ** – zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
- **NObčZ** – zákon 89/2012 Sb., občanský zákoník
- **ZoOchrZ** – zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách
- **ZoEP** – zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu)
- **ZoEÚ** – zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů
- **ZoISVS** – zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů
- **zákoník práce** – zákon č. 262/2000 Sb., zákoník práce
- **zákon o evidenci obyvatel** – zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech
- **zákon o regulaci reklamy** – zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání
- **zákon o občanských průkazech** – zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech
- **zákon o cestovních dokladech** – zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech
- **zákon o zaměstnanosti** – zákon č. 435/2004 Sb., zákon o zaměstnanosti
- **zákon o advokacii** – zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii
- **trestní zákoník** – zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- **zákon o přestupcích** – zákon č. 200/1992 Sb., o přestupcích
- **trestní řád** – zákon č. 141/1961, o trestním řízení soudním (trestní řád)
- **správní řád** – zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
- **tiskový zákon** – zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon)
- **zákon o státní kontrole** – zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole
- **zákon o krajích** – zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)
- **zákon o obcích** – zákon č. 128/2000 Sb., o obcích

- **zákon o poštovních službách** – zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách
- **zákon o bankách** – zákon č. 21/1992 Sb., o bankách
- **zákon o matrikách** – zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů
- **zákon o zdravotních službách** – zákon č. 372/2001 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách)
- **Úmluva** – Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod Rady Evropy z roku 1950. Tato úmluva byla vyhlášena ve Sbírce zákonů ČR pod číslem 209/1992 Sb.
- **Úmluva č. 108** – Úmluva č. 108 Rady Evropy o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat z roku 1981. Tato úmluva vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv ČR pod číslem 115/2001 Sb. m. s.
- **Směrnice** – Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 95/46/ES o ochraně osobních údajů
- **Směrnice č. 58** – Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2002/58/ES o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací,
- **Směrnice č. 24** – Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/24/ES ze dne 15. března 2006 o uchovávání údajů vytvářených nebo zpracovávaných v souvislosti s poskytováním veřejně dostupných služeb elektronických komunikací nebo veřejných komunikačních sítí a o změně směrnice 2002/58/ES.
- **Ústavní soud** – Ústavní soud České republiky
- **Úřad** – Úřad pro ochranu osobních údajů
- **ESLP** – Evropský soud pro lidská práva (European Court of Human Rights)
- **ESD** – Evropský soudní dvůr (European Court of Justice)
- **SDEU** – Soudní dvůr EU (Court of Justice of the European Union)
- **MSD** – Mezinárodní soudní dvůr (International Court of Justice)
- **Pracovní skupina 29** – Pracovní skupina pro ochranu fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů zřízená podle článku 29 směrnice č. 95/46/ES o ochraně osobních údajů (Směrnice)

Předmluva vydavatele

Vážení čtenáři,

Zdá se to být neuvěřitelné, ale je to tak – Edice CZ.NIC, tedy vydavatelství, ve kterém se vám snažíme nabízet zajímavé knihy s tematikou Internetu, internetových technologií, software nebo programování, v letošním roce oslaví již 5 let své existence.

Kniha, kterou právě držíte v rukou, je však teprve první „netechnickou“, která v Edici vychází. Jsem velmi ráda, že touto knihou je právě tato, která na svět Internetu nahlíží právní optikou. A ještě více, že se jedná o originální dílo, které je prostřednictvím naší Edice vydáváno poprvé. Jeho autor, JUDr. Ján Matejka, Ph.D., je respektovaný vysokoškolský pedagog, advokát a především také vědecký pracovník, který se právu informačních technologií věnuje již řadu let – je mj. jedním ze zakladatelů informačního serveru ITpravo.cz, který se touto oblastí práva zabývá bezmála jedno desetiletí.

Vztah Internetu a soukromí je vztahem velmi komplikovaným, na soukromí v něm čeká mnoho nástrah a pokušení. Internet je nástroj, bez kterého si již moderní komunikaci, bez ohledu na to, zda se jedná o soukromou či pracovní, neumíme představit. Poslední vývoj naznačuje, že bude stále běžnější situace, kdy uživatelé svá data více či méně dobrovolně a vědomě předávají dalším subjektům – sociální sítě jsou na vrcholu své popularity, podnikatelé ukládají svá data a data svých klientů do cloudů, e-mailem jsme schopni poslat informace, které bychom někdy neřekli ani svým nejbližším.

Problémy však obvykle tím, že se o nich mlčí, nemizí. Předkládaná publikace, která si, jak pevně věřím, své čtenáře najde nejen mezi odbornou právníckou veřejností, se srozumitelnou formou věnuje nejen fundamentálním aspektům právní ochrany soukromí, jako jednoho ze základních lidských práv, ale především speciálním otázkám, které by bez Internetu jen těžko vstaly. Knihu lze doporučit také širší veřejnosti, neboť problematika, jíž se věnuje, se dotýká téměř každého z nás. Jako studijní materiál jistě dobře poslouží také studentům především právnických fakult.

Přeji Vám příjemné čtení.

Zuzana Průchová

Praha, 15. července 2013

— Předmluva vydavatele

Předmluva autora

Předmluva autora

O vztahu Internetu a práva lze psát v nejrůznějších souvislostech. Ať již jde o otázky týkající se jeho právní či globální povahy, rozhodného práva nebo otázek tzv. kódování práva. Společným jmenovatelem potřebnosti řešení těchto otázek bude více či méně vzrůstající zájem všech, kteří Internet využívají, lhotejnost, zda pro práci či zábavu. Jako autor jsem si dobře vědom toho, že psát knihu o vztahu práva a Internetu je obrovská troufalost. Jde o vztah v mnohém komplikovaný, ne vždy patrný, navíc se rodí a vyzrává jen velmi pomalu. Popsat tak průnik těchto dvou dynamických veličin je, domnívám se, práce na celý život. Nedělám si tak iluze, že se to v této knize podaří, není to ostatně ani mým cílem. Snad by to mohl být dobrý začátek. Právo i Internet se navíc až příliš rychle rozvíjejí a neustále se mění, než aby je bylo možné v klidu zachytit a popsat.

Kniha, kterou má čtenář v rukou, vznikala poměrně dlouhou dobu. Je to dáno jak časovými dispozicemi autora, tak i samotným tématem, které jakkoliv je podtitulem orientováno na otázky vztahu svobody a soukromí, stále představuje téma nesmírně dynamické, a to jak po stránce kvalitativní, tak i kvantitativní. Cílem této práce tak není podat či nabídnout vyčerpávající odpovědi na obecné otázky všech aktuálních proměn práva², ale věnovat se projevům aktuálního vztahu svobody a soukromí v prostředí Internetu. Navzdory takto zdánlivě úzkému zaměření práce si však jako autor nekladu za cíl poskytnout vyčerpávající odpověď na všechny související otázky. Celá řada podobných témat tak není v rámci této práce řešena, byť je zřejmé, že by si komplexní posouzení zasloužila také, u některých dílčích témat pak raději sahám po renomovaných zahraničních textech či stanoviscích správních orgánů, které již podstatu věci objasňují lépe, než bych to svedl sám.

Navzdory tomu, že téma publikace je stále v pohybu, panuje mezi odbornou veřejností nad jeho podobou zvláštní ticho. Absence jasných právních názorů (zejména v rovině argumentativní) pak nezřídka vede k tomu, že jsou zcela zásadní právní instituty vykládány účelově a nezřídka i chybně, což v kontextu dynamiky služeb Internetu bohužel mnohdy nevede ani k zahájení soudního řízení (a tedy ve své výsledné podobě ani k hledání argumentů), a to nejenom z důvodů jeho zdoluhavosti, ale především celkové absenci právní jistoty a nepřehlednosti celého portfolia této ochrany.

Práce představuje můj dílčí příspěvek k poznání tak rozmanité a rozsáhlé oblasti, jakou je okruh nových právních vztahů vznikajících v souvislosti s existencí Internetu³ a jeho služeb či protokolů⁴ ve vazbě na ochranu soukromí. Tato oblast bývá nezřídka označována za

---

2 Tomu už se dostatečně věnovali jiní, a navíc s výborným výsledkem, viz např. POLČÁK, Radim. *Internet a proměny práva*. 1. vyd. Praha: Auditorium, 2012

3 Autor této práce záměrně používá velké písmeno ve slově Internet, pokud jde o vlastní jméno (celosvětovou informační a komunikační síť), malé písmeno pak tam, kde hovoří o internetu ve smyslu propojených počítačových sítí. Je však nepochybné, že malé písmeno patří do trojice pojmů intranet – extranet – internet, užívané rovněž ve významu „komunikační médium“, u nichž píšeme malé písmeno. Pokud jde o velké písmeno, mělo by vyznačovat samotný vlastní název jedinečného produktu, v tomto případě veřejně globálního Internetu.

4 Pro úplnost je nutné připomenout, že pojem „Internet“ původně představoval po technologické stránce pouze jeden ze síťových protokolů.

nepředvídatelnou, případně nejistou. To, že tomu tak ve skutečnosti vůbec není, má racionálně dokázat tato kniha. Při volbě jejího názvu jsem se snažil upřednostnit především název obsahově výstižný před názvy jinými, byť mnohdy i výrazně cimrmanovsk⁵ údernými. Samotné tematické zaměření obsahu na otázku soukromí však bylo zvoleno z několika důvodů.

Jde o téma povahy stále aktuální a praktické, navíc v mnohém odborně atraktivní, přičemž jsem se jimi již jako autor blíže zabýval, a to jak v rámci ryze pedagogické činnosti na Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy (MFF UK), případně v rámci činnosti svou povahou spíše právně-aplikační, resp. úřední, na Národním bezpečnostním úřadu a Úřadu pro ochranu osobních údajů v rámci jednání jejich rozkladových komisí, kde jsem působil a stále působím. Stranou těchto důvodů, v mnoha ohledech spíše partikulárních, mi v řadě věcí pomohla leccos osvětlit advokátní praxe, která mi k poznání přispěla více, než bych býval očekával.

Tam, kde je to účelné, jsem neváhal přistoupit k podrobnějším citacím judikatury, případně souvisejícím rozhodnutím a stanoviskům správní praxe některých autorit, a to jak českých, tak i zahraničních. Citována jsou především ta rozhodnutí, která mají dle mého soudu co říci i dnešní praxi nebo teorii, lhostejno zda nabyla právní moci či nikoliv. Naproti tomu nejsou citovány takové závěry některých rozhodnutí, jež jsou na první pohled sporná, ba zjevně chybná. Podobně jsem přistoupil i k citacím ostatních publikovaných textů, ať již monografií, případně článků. Místy jsem některé závěry v zájmu úspornosti zestručnil, nicméně vždy tak, abych smysl právního závěru neposunul nebo nezkrátil.

Práce je systematizována do sedmi částí, kde první část (Internet a právo v neklidu) představuje úvod do některých otázek obecné problematiky současných či budoucích metamorfóz práva, kde je v obecné rovině nastíněna hypotéza, že současné technologické změny a dynamizace naší globální společnosti v některých směrech zasahují do obsahu dosavadních právních vztahů a jejich existujících struktur natolik významně, že dochází k narušení samotné podstaty fungování některých tradičních právních postulátů, přičemž tyto změny generují normativně značně obtížně řešitelné právní problémy v celé řadě oblastí a institutů týkajících se soukromí (sdělnost a efektivita práva, jeho vynutitelnost, legitimního očekávání adresátů, ochrana subjektivních práv a řešení konfliktů mezi účely práva, atd.). V této části jsou uvedeny i některé dílčí spekulace a historické konotace, zmíněn je rovněž zcela zásadní význam práva koňského pro právo internetové. Druhá část (Axiologie soukromí a jeho ochrany v prostředí informační společnosti) se zabývá hodnocením a samotným významem soukromí jako základního hodnotového postulátu této ochrany. Nastíněna je problematika celkového právního a technologického kontextu, zmíněn je především interdisciplinární záběr, který se nezřídka nachází daleko za hranicí práva. Třetí část práce (Metodologická východiska a kolize autonomie vůle s právem na soukromí) se věnuje popisu metod použitých v této práci (analytických, logických, systematických, případně komparativních nebo syntézy), jakož i otázkám konfliktu hodnot, jež mohou být objektivně v rozporu s právem na soukromí. Zde je

---

5 Viz nejstarší z her v repertoáru Divadla Jára Cimrmana, hru Akt, kde v jednom z dialogů sděluje sexuolog dr. Josef Turnovský svůj záměr napsat knihu s názvem „Co se všechno schumelí mezi dvěma manželi“, nicméně s ohledem na délku názvu je Bedřichem Sírrou následně navrhován údernější název „Chumelenice“.

nutné mít na zřeteli zejména ústavněprávní, případně lidskoprávní rozměr celého problému, zejména pak tu část, která se týká poměrování všech práv garantovaných ústavou, tedy práv na stejné úrovni.

Samotné jádro práce obsahuje čtvrtá část (Právní regulace ochrany soukromí, její limity a možnosti), kde se nejprve kriticky polemizuje o otázkách koncepce evropského systému ochrany osobních údajů a dat (včetně úpravy české) a dále je v ní analyzován současný model ochrany osobních údajů v prostředí Internetu, kde je důraz kladen zejména na zásady této úpravy a související práva a povinnosti v kontextu jejich významu pro internetovou praxi. V tomto ohledu jsou řešeny klíčové otázky aplikace současné právní praxe realizované na jednání v prostředí Internetu, jako je např. právní kvalifikace IP adresy, MAC adresy a ID datové schránky jako osobního údaje, režimu agendových informačních systémů (AIS), problematiky nevyžádaných obchodních sdělení (spamu) a sociálních sítí. Uveden je nezbytný kontext souvisejících právních režimů ochrany soukromí, jako jsou civilněprávní (občanskoprávní i pracovněprávní) a trestněprávní aspekty. Pátá část práce (Mezinárodní spolupráce jako *conditio sine qua non* efektivity práva v prostředí Internetu) rozebírá a popisuje jeden ze základních právních problémů Internetu – klíčovou otázku rozhodného práva a jurisdikce jako nepřímého důsledku skutečnosti, že Internet a jeho dosavadní služby fakticky vylučují fyzickou vazbu na většinu relevantních faktorů standardní mezilidské interakce. Tato základní podmínka efektivity práva je uvedena v historické souvislosti, tj. samotné skutečnosti, že Internet nikdy nebyl tvořen pro masové použití a nikdy také u jeho zrodu nebyly řešeny právní souvislosti jeho masového rozšíření. Předposlední šestá část (Význam a metody rozhodovací praxe) je orientována výlučně na praktické aspekty rozhodování, ať již jde o správní, či soudní rozhodování. Celkové shrnutí a závěry jsou obsaženy v části sedmé (Závěr a další spekulace), na kterou navazuje stručné resumé, seznam použité literatury, bibliografie pramenů a rejstřík.

Do knihy jsem zapracoval, ve více či méně přepracované podobě, některé své starší texty, podobně jsem použil některé fragmenty a myšlenky ze svých prvních prací, které jsem v letech 2000–2006 psal pro internetový server LUPA.cz⁶ nebo ITpravo.cz⁷. Jakkoliv si jako autor za naprostou většinou svých starších názorů stojím, musím v tomto ohledu objektivně přiznat, že jsem v průběhu času řadu věcí dostudoval a (snad i lépe) promyslel, takže mnohé z toho, co jsem napsal dříve, bych dnes napsal buď úplně jinak, nebo bych to nenapsal vůbec. Za některé své dřívější názory se dokonce i stydím. Některá má starší tvrzení proto mohou být ve vzájemném rozporu – toto ať čtenář nebere jako protimluv, ale jako změnu názoru ovlivněnou zejména dosavadní praxí a zkušenostmi.

Knih, kterou otvíráte, pak samozřejmě nereaguje na všechny otázky vztahující se k tématu práce, ale jen na některé, byť se vyskytují často. Bude-li to v mých časových možnostech, pokusím se v následujících letech k tomuto tématu vrátit, případně text tematicky doplnit, opravit či rozšířit o další aktuální otázky Internetu, a to tak, aby samotný název publikace zůstal stejný a rozšířen by byl jen podtitul.

---

6 Ačkoliv jde o texty mnohdy více než deset let staré, jsou stále dostupné na: www.lupa.cz/autori/jan-matejka/
7 Dostupné z: www.itpravo.cz/

Považuji za slušnost vyjádřit vděk těm, kdo se o výslednou podobu knihy zasloužili. Musím tedy poděkovat kolegům z Ústavu státu a práva AV ČR, v. v. i., zejména pak prof. JUDr. Monice Pauknerové, CSc., DSc., a mým studentům na Matematicko-fyzikální fakultě UK, kde působím, jakož i JUDr. Petru Hostašovi, Mgr. Zuzaně Průchové Durajové a Mgr. Jirímu Průšovi, kteří byli seznámeni s rukopisem této knihy a opravili v něm nejeden nedostatek. Pokud je tedy tato práce něčím výjimečná, je to především jejich zásluha. Pokud v ní však některé nedostatky přetrvaly, jde to výlučně za jejím autorem.

Publikace je zpracována k právnímu stavu účinnému ke dni 1. prosince 2012.

Autor

Praha, prosinec 2012

1. Úvodní úvahy: Internet a právo v (ne)klidu

1. Úvodní úvahy: Internet a právo v (ne)klidu

1.1 Internet a proměny axiomů — 25

1.2 Spekulace – právo internetové (koňské) a automobilové — 26

Klíčová slova — 31

1. Úvodní úvahy: Internet a právo v (ne)klidu⁸

„Mír mezi lidmi žijícími vedle sebe není přirozený stav, tím je spíše stav válečný, tj. stav, který, ač není vždy vzplanutím projevů nepřátelství, je přece neustálým obrozením míru. Stav míru musí být tedy zjedнан; upuštěním od projevů nepřátelství není totiž ještě mír zajištěn, a není-li si člověk jist před svým sousedem, může se k tomuto sousedovi, kterého k takovému ujištění vyzval, chovat jako k nepříteli.“⁹

Immanuel Kant

1.1 Internet a proměny axiomů

O vztahu práva a nových technologií, zejména pak Internetu, včetně jeho změn a transformací, toho bylo napsáno mnoho,¹⁰ řada klíčových otázek však zůstává neřešena, řada dalších problémů se nachází pouze ve fázi jejich identifikace, případně analýzy, nicméně hledání rozumných řešení je v lepším případě na dobré cestě, v horším pak v nedohlednu. Internet je bezesporu fenomén *sui generis*, jako takový nestojí samostatně a je regulován zejména prostřednictvím regulace chování jeho uživatelů. Právo je tak jedním z jeho možných regulativů v podobě nedokonalých normativních konstrukcí, kde platí více než jinde, že mezi realitou, tedy tím, co je v prostředí Internetu skutečně realizováno, a normativitou, tedy tím, co má být (z vůle regulátora i naší), není shoda. Realita Internetu a jeho normativní regulace jsou tedy dvě relativně samostatné kategorie. Tento předpoklad nebude popírán ani v této publikaci, právě naopak, bude jedním z jejích nosných pilířů.

Většinu právních problémů týkajících se Internetu je nutné posuzovat v celkovém právním i technologickém kontextu, nikoliv pouze optikou zažitých vzorců či optikou jednotlivých právních oborů *per se*. Nejinak tomu bude i v této publikaci, která se primárně zabývá realizací ochrany soukromí v prostředí Internetu, ničím více, ničím méně. I takto zúžené téma však nutně vyžaduje celkový interdisciplinární záběr. V tomto ohledu bylo nezbytné si mnoho „vypůjčit“ i z jiných právních oborů, ne vždy navíc zcela konzistentně s těmito obory, a to zejména u oborů, jež jsou daleko za hranicí soukromého práva,¹¹ kterým se autor této publikace dosud v převážné míře zabýval. Nezbyvá než věřit, že to není na úkor kvality práce, ale právě naopak.

8 Zde si autor této publikace dovoluje parafrázovat úvodní kapitolu s názvem „Právo v klidu“ publikace POLČÁK, Radim. *Internet a proměny práva*. 1. vyd. Praha: Auditorium, 2012, s. 11.

9 KANT, I. *K věčnému míru. Filosofický projekt O obecném rčení: Je-li něco správné v teorii, nemusí se to ještě hodit pro praxi*. Praha: OIKOYMENH, 1999. s. 13.

10 Viz např. POLČÁK, Radim. Kódování práva. *Právník, Ústav státu a práva AV ČR*, roč. 151, č. 1, od s. 52–80, 28 s. ISSN 0231-6625. 2012.; POLČÁK, Radim. *Internet a proměny práva*. 1. vyd. Praha: Auditorium, 2012. 388 s. ISBN 978-80-87284-22-3; POLČÁK, R., J. ČERMÁK, Z. LOEBL, T. GRIVNA, J. MATEJKA, a M. PETR. *Cyber Law in the Czech Republic*. 1. vyd. Alpen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2012. 228 s. Encyclopaedia of Laws/Cyberlaw. ISBN 978-90-411-4010-4.

11 Jistým vedlejším axiomem je zde nepochybně skutečnost, že každý (nejen právní) obor je omezen sám sebou, aniž to vypovídá cokoliv o jeho správnosti. V tomto ohledu se autor této publikace snaží spíše na jiné obory synergicky navazovat než je stavět proti sobě, a to zejména tam, kde dochází k jejich prolínání.

Vliv interdisciplinárních přístupů je v tomto ohledu významný hned z několika důvodů. Jednak tyto přístupy efektivně propojují právní vědu s dalšími lidskými obory, zejména pak informatikou, kybernetikou, psychologii, historií, případně s ekonomikou apod. Dále pak proto, že právě zamýšlený záběr této publikace podléhá tomuto trendu velmi výrazně, což se silně projevuje jak v metodách, tak i v systematizaci samotné publikace.

Právo je opakovaně konfrontováno s rozvojem techniky a technologickým pokrokem, přičemž klíčovým faktorem zde má být zejména podpora rozvoje a ochrana jeho pozitivních stránek na jedné straně, a vytváření efektivních překážek a regulace souvisejících negativních důsledků na straně druhé. Úvahy se v tomto smyslu musejí ubírat zejména směrem k zachování minimálních standardů existující míry právní ochrany ve světle faktických důsledků možné budoucí aplikace konkrétní technologie v novém prostředí. Předmětem právních úvah tak není pouze technologie *per se*, ale především její aplikace v podmínkách dosavadních právních standardů a postulátů. Smyslem tedy není čelit zde souvisejícím technologickým proměnám, ale především se pokusit o jejich pochopení a zařazení do existujících podmínek právní regulace. Pouze tato cesta vede k poznání toho, jaké právní problémy a nové jevy v souvislosti s existujícími technologiemi vznikají. Proto nebudou úvahy v této publikaci vedeny se záměrem potvrdit, nebo naopak vyloučit právní rizika či nebezpečnost nějaké konkrétní technologie (či služby). Podstatou úvah bude naopak snaha o popis toho, jak právo na tyto technologie reaguje.

1.2 Spekulace - právo internetové (koňské) a automobilové

Ačkoliv se tato práce snaží nabídnout alternativu některých dosavadních řešení včetně těch doktrinárních či judikaturních, není jejím cílem informovat, zda jde o řešení špatná či dobrá. To nechť si posoudí čtenář sám. Publikace má jiný cíl, a to nabídnout nový či jiný úhel pohledu.

Onou pověstnou červenou nití většiny úvah je hypotéza, že některé současné technologické a společenské změny mohou vzhledem ke své globální povaze zasahovat do dosavadních právních vztahů natolik významně, že dochází k nemalému narušení samotné podstaty fungování některých právních postulátů. Svou povahou tak tyto změny generují normativně značně obtížně řešitelné právní problémy, které mohou vyústit v přeformulování právních institutů, jež jsou po staletí uznávány. Je samozřejmě otázkou, do jaké míry jde o jev, který dříve či později nastane, lhotejně z jakého důvodu.¹² V tomto ohledu však lze tvrdit, a nejinak tomu bude na řadě míst této publikace, že jde o jev v současné době natolik závažný, že je nutné jej zkoumat již nikoliv jako pouhou právní externalitu *sui generis*, ale především jako něco, co si zasluhuje hlubší zkoumání z důvodu své přítomné či budoucí důležitosti a významu pro samotnou podstatu práva.¹³

12 Viz jev zvaný normativní síla skutečnosti. K tomu více viz KNAPP, Viktor. Teorie práva. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1995. 247 s. ISBN 80-7179-028-1, s. 54.

13 Je však nutné korektně poznamenat, že i autor této publikace byl přesvědčen, že některé výrazně starší technologické změny měly podstatu práva ovlivnit také, byť je v současné době zjevné, že se tak nestalo. Jako jeden

Hypotéza významu těchto technologickým změn pro podstatu práva však může být snadno zpochybněna, a to patrně s podobnými argumenty, které bývají postaveny proti přiznání existence samostatnosti právních oborů, jako je právě právo internetové, počítačové atd. Souvislost je sice volná, nicméně argumentace velmi podobná, a jak je známo, historie se opakuje. Již v roce 1996 publikoval známý americký soudce Frank Easterbrook vysoce zásadní článek,¹⁴ kde ve vztahu k existenci kybernetického práva kriticky dovozuje, že tento obor nemá právo na existenci, že právní úpravu informační společnosti netřeba takto specificky řešit a že jediné, co je nutné v této věci učinit, je posílit ochranu soukromého vlastnictví. Easterbrook v tomto smyslu dále tvrdil, že tendence odborníků v oblasti kybernetického práva analyzovat dosavadní právní postuláty s novými technologiemi není nic více než jen omluva za neznalost a diletantismus.

Easterbrook kategoricky argumentoval, ať se technici soustředí na technologie a profesori práva na primární právní postuláty. Dále byl toho názoru, že psát o právu kyberprostoru je, jakoby se psalo o koňském právu, a to s tím, že „koňské právo“ samozřejmě neexistuje. Dle Easterbrooka je kůň jen zvíře, pro které platí stejné zákony jako pro cokoliv jiného. Právní zaměření na technologie nepomůže právo utvářet, uvedl. Technologie by měla prostě přijmout právo, které jsme pro ni vymysleli. Ukázalo se však, že se soudce Easterbrook, ostatně podobně jako jiní, mýlil. Proslavenou se poté stala velmi ostrá reakce,¹⁵ kterou za tento text soudci Easterbrookovi uštědřil Lawrence Lessig, významný americký akademik v oboru internetového práva, který ve svém téměř padesátistránkovém textu Easterbrookova tvrzení důrazně odmítl, a to především s poukazem na samotný praktický význam tohoto nově vznikajícího právního odvětví, kde za klíčové nepovažoval ani tak argumenty vědecké či filozofické, jako především čistě pragmatické¹⁶ (společenská důležitost nových technologií, související vznik specifického sociálního prostředí atd.).

V souvislosti s tímto ryze akademickým sporem, jakož i mírou „údernosti“ Lessigovy odpovědi, se pojem „koňské právo“ začal nezdědka používat jako přezdívká pro to, čemu dnes říkáme internetové právo, případně právo informačních a komunikačních technologií.¹⁷ Existence nových technologií, v čele se samotným Internetem, vedla ve skutečnosti k tomu, že právo se již začalo vytvářet. První průkopníci v oblasti internetového práva, vůči nimž se právě Easterbrook ve svém článku vymezoval, nemohli ovšem ani tušit, nakolik budou v příštích letech

---

příklad za všechny lze uvést vlnu nadšení z nových možností poznání (včetně možností právní vědy), která se objevila již v šedesátých letech. K tomu více viz zcela ojedinělý titul v podobě monografie akademika Viktora Knappa (KNA-PP, Viktor. *O možnosti použití kybernetických metod v právu*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství ČSAV, 1963), jež tehdy otevřela zcela nový pohled na vliv technologie na právo, a která se na nějaký čas stala inspirací pro rozvoj oboru.

14 Viz EASTERBROOK, F. Cyberspace and the Law of the Horse. *The University of Chicago Legal Forum*. 1996, s. 207 a násl

15 LESSIG, L. The Law of the Horse: What Cyberlaw Might Teach Us. *Harvard Law Review*. 1999, roč. 113, č. 2, s. 501. Dostupné také z: <http://digitallaw.info/cyberlaw/lessig.pdf>

16 K tomu více viz LESSIG, ref. 15, s. 509. Dostupné také z: <http://digitallaw.info/cyberlaw/lessig.pdf>

17 V tomto ohledu je pro úplnost nutné konstatovat, že na kritiku Easterbrooka postupně ragovala celá řada dalších autorit, přičemž tento akademický spor o „koňské právo“ slouží i dnes jako vyjádření důležitosti a životaschopnosti nové právní disciplíny, a to nikoliv pouze internetového práva.

právo a internetové technologie vzájemně propojeny. Tito průkopníci ale na něco přišli – viděli totiž, že tyto nové technologie jsou natolik významné, že související změny práva, kterými se řídí, už dávno probíhají.

Historie nás učí, že význam nových technologií není snadné předvídat. Mnohé zdánlivě zajímavé technologie po dlouhá časová období stagnovaly, a některé dokonce upadly a jejich stopy se časem ztratily. Není to ostatně tak dávno, kdy známý český autor ve svých starších textech¹⁸ věnujících se Internetu a internetovému obchodování mimo jiné skepticky dovozoval, že „scestný je předpoklad obchodníků, že vydělají mnoho peněz, nabídnou-li svým zákazníkům tento způsob obchodování“, přičemž v tomto duchu dále uváděl, že „... odmítám myšlenku uskutečňovat na Internetu transakce, které svým jednáním zakládají jakýkoliv právní vztah...“. Celým textem se také jako červená nit táhla nedůvěra ohledně jistoty a pravdivosti informací z Internetu, včetně závěrečného předpokladu, že „... se celý slavný Internet nejspíš zahltí sám sebou“. Dopad technologie a rozsah její interakce s vnějším světem nelze snadno prorokovat a ještě těžší je předvídat, jak na tyto technologie bude reagovat samotné právo. Ostatně budoucnost nelze také předvídat, jde ji však ovlivňovat, a to např. podobně, jak to výše učinil L. Lessig.

Internetové právo tedy ve své podstatě pojednává především o přizpůsobení neustále se měnících zákonů a postojů právní vědy vzhledem k nové a nové skutečnosti. V tomto ohledu je nezbytné technologie sledovat a hodnotit jejich význam a také budoucí potenciál. Bohužel ne vždy k takovému hodnocení dochází průběžně, ostatně jinak je tomu v České republice, kde i v této specifické oblasti panovalo poměrně dlouhou dobu ticho, a to minimálně od dob profesora Viktora Knappa.¹⁹ Jakkoliv lze najít některé zářivé výjimky,²⁰ které tuto dobu (ticha) důstojně překlenuly, je potřeba podívat se na současné technologické možnosti ve smyslu jejich právní kategorizace stále aktuálnější. Rovněž se ukazuje jako důležité na tyto práce obsahově navázat, a je lhostejné zda analyticky (kriticky) či zcela konzistentně. Důstojným příkladem takového přístupu jsou některé aktuální práce R. Polčáka, který nezřídka konzistentně navazuje na starší práce V. Knappa, a to včetně úzké vazby řešení technologických otázek (včetně kybernetiky a informatiky) s propojením excelentní znalosti práva s intelektuálním étosem a morálkou. Je totiž více než jasné, že naše „zasíťovaná“ společnost potřebuje velmi dobré internetové právo a schopné průvodce tímto právem více než kdy dříve. Uživatelé těchto technologií si nepochybně

18 SMEJKAL, V. Internet po odložení růžových brýlí. *Magazín CHIP*. Únor 1997, č. 2, s. 18–20, případně SMEJKAL, V. Internet po odložení růžových brýlí (2). *Magazín CHIP*. Březen 1997, č. 3, s. 28–31.

19 Sluší se, myslím, připomenout, že dne 18. 12. 2013 by se Viktor Knapp dožil rovných sta let.

20 Viz např. starší působivé práce M. Boháčka (např. BOHÁČEK, Martin. Ochrana dat v českém právu. Praha: Kriminologický ústav Policie ČR, 1993, případně BOHÁČEK, Martin a Jan DĚDIČ. Právo & software: I. sborník přednášek o právní úpravě ochrany a nakládání se softwarem. Praha: Dilia, 1990. ISBN 80-900120-5-1, případně BOHÁČEK, Martin a kol. Právo průmyslového a jiného duševního vlastnictví. 1. vyd. Praha: VŠE, 1994. 220 s. ISBN 80-7079-388-0, případně BOHÁČEK, Martin a Zbyněk LOEBL. Smluvní vztahy při tvorbě a šíření software. Mechanizace a automatizace administrativy. 1992, č. 9, s. 243–249), případně aktuální R. Polčáka (Viz např. POLČÁK, Radim. Kódování práva. Právník. Ústav státu a práva AV ČR, 2012, roč. 151, č. 1, s. 52–80. ISSN 0231-6625 nebo POLČÁK, Radim. Internet a proměny práva. 1. vyd. Praha: Auditorium, 2012. 388 s. ISBN 978-80-87284-22-3).

zaslouží takovou právní úpravu, která nejen respektuje, jak tyto technologie fungují, ale která je především efektivně chrání. Zpracování této oblasti práva hraje velice důležitou roli ve vzdělávání soudů, právníků i společnosti, roli, která zahrnuje budování mostů mezi právními doktrínami a komplexně se rozvíjejícími technologiemi a postupy. Pokud bychom v ideálním případě dokázali třeba jen nahlédnout do budoucnosti, mohli bychom se vyhnout chybám, které udělal soudce Easterbrook ve své kritice z roku 1996. Soudce Easterbrook tehdy neviděl budoucnost, která už přicházela. Možná ji však nevidíme jasně ani my dnes. Naše digitální technologie jsou nejen komplexní, ale vlastně jsou ve stavu permanentní evoluce. Právo je sice systém dynamický, nicméně obvykle reaguje se zpožděním. Toto zpoždění je však proměnlivé a jeho rozsah může být přímo úměrný tomu, do jaké míry se dokážeme ohlédnout zpět do minulosti a nechat se inspirovat. Historie, jak známo, se opakuje.

Zajímavý příklad možné podobnosti významu nových technologií a jejich způsobilosti změnit podstatu práva představuje Greg Lastowka,²¹ který uvádí, že při úvahách o možném významu internetového práva se nabízí možná podobnost s právem automobilovým. Lastowka totiž dovozuje, že automobily²² jako jedna z neoblíbenějších technologií dvacátého století změnila společnost tak, že vyvolaly vlny krveprolití. Ve 30. letech minulého století přišlo každoročně o život při automobilových haváriích desetitisíce lidí. Takové ztráty na životech překonaly veškeré předchozí živelné katastrofy.²³ Automobily rovněž v krátké době změnila fyzickou tvář krajiny, díky nim se zrodily nejen dálnice, ale také myriády nových obchodních i společenských sídel: restaurace, motely, předměstí, čerpací stanice a nákupní střediska. Auta změnila i podobu rodin, jejich členům dala větší svobodu a mobilitu, a tedy i větší možnosti trávení volného času, zaměstnání a bydlení.

Automobilové právo se také rodilo, jak dále Lastowka uvádí, velmi pomalu a postupně. Některé jeho části vznikly přímo formou předpisu, velice podobně jako přímé předpisy, které v současné době upravují Internet. Právě díky těmto předpisům (pozitivnímu právu) představují dopravní předpisy a předpisy v oblasti konstrukce a kontroly emisí, jeden ze základních pramenů tohoto odvětví. Jde svou povahou o výsledky pozitivního práva,²⁴ kde platí, že podobně jako automobilu se díky kyberprostoru zrodila celá řada nových forem kriminality a násilí, které prověřují kvalitu a kvantitu právních předpisů. Zajímavá je rovněž analogie ve vztahu k autu jako nástroji porušování práva, kde Lastowka zmiňuje tzv. „únikové auto“, které sehrálo klíčovou roli v mnoha bankovních loupežích, což popohánělo orgány činné v trestním řízení k lepší koordinaci policejních jednotek jednotlivých států a v důsledku i k posílení pravomocí federální policie (analogie k on-line podvodům, informačním útokům z relativního bezpečí cizí jurisdikce). To nejdůležitější, jak uvádí Lastowka, je však to, co automobil udělal s právem

---

21 LASTOWKA, G. Foreword: Paving the Path of Cyberlaw. 38 *William Mitchell Law Review* 1. 2011.

22 V tomto ohledu rovněž vtípně dovozuje (ve stylu diskuse o „koňském právu“), že to byl právě automobil, který vrátil naše koně definitivně zpátky do stájí, čímž tak zcela změnil tvář světa.

23 Lastowka v tomto smyslu uvádí, že např. více než polovina pojišťovacího práva je v současné době právě právem automobilovým.

24 Ve Spojených státech však většina automobilového práva vznikla formou soudního výkladu, nikoliv prostřednictvím předpisů.

v podobě ovlivnění reálného života společnosti. To, jak naše kultura přijala automobily, nám přináší spoustu výhod, ale i celou řadu problémů: trvale vysoký počet smrtelných nehod, úpadek městských center, vyšší závislost států na fosilních palivech (a z toho plynoucí mezinárodní ozbrojené konflikty) a také přeměna životního prostředí na naší planetě. Technologie počítačů a Internetu nám přináší podobně smíšený balíček: mocné informační nástroje, ale rovněž velké hrozby (pojetí soukromí, autorského práva, důkazních materiálů, etiky, lidských práv a obchodu otočil kyberprostor vzhůru nohama).

Porovnávání cesty internetového práva s právem automobilovým by mělo odborníkům v oblasti kybernetického práva udělat jak vrásku na čele, tak je i povzbudit. Vrásku na čele proto, že to jen dokládá, jak malý vliv mělo nakonec právo a stát na obrovský sociální dopad automobilismu. Právo v oblasti automobilů sice zaoblilo mnoho ostrých hran, ale společnost se ve svém současném vztahu k automobilům dopustila spousty chyb. Tržní síla sehrála daleko větší roli než racionální myšlení. Z pohledu pesimistů je cesta k automobilovému právu příběhem technologie, která stát pořádně překvapila. Auto změnilo svět, ale především se náš právní systém ukázal jako bezmocný a nedovedl předpovědět obrovské změny, které tato technologie vyvolá. Na druhou stranu je automobilové právo rovněž povzbuzující, jelikož dokládá potenciál právního systému v některých ohledech uspět a přinést spravedlivé výsledky v soudních řízeních. Ponoříme-li se do automobilového práva, najdeme příběhy o úřednících a právních reformátorech, kteří dělali, co mohli, aby tuto technologii vylepšili co do bezpečnosti, efektivity, infrastruktury a spravedlnosti, a často při tom museli čelit velmi silnému odporu. Ne všechny příběhy o automobilovém právu vyprávějí o úspěších, ale v případě aut bylo odvedeno mnoho kvalitní právní práce na podporu veřejného blaha.²⁵ Podobně jako v jiných případech, i zde tedy platí, že jednotlivosti v právu mají význam až po jejich propojení s okolním světem. Budiž ambicí této práce pokusit se pojmenovat existující problémy a izolovat je natolik, aby bylo možné dohledat určitá obecná pravidla, u kterých by v zásadě nezáleželo na tom, jaké jsou jejich konkrétní skutkové okolnosti.

Na právo je tak možné nahlížet z celé řady hledisek, ať již z pohledu externího nezúčastněného pozorovatele či přímého účastníka konkrétního právního problému, případně jakkoliv jinak. Ve všech případech by však mělo jít o nazírání rozumné a pokud možno i praktické. Vždyť obvyklým východiskem k celé řadě odpovědí je především snaha o praktické uchopení problému, v tomto ohledu rovněž podobně platí, že věda a praxe nemohou žít jeden bez druhého, byť zdánlivě existují nezávisle na sobě a nezřídka musejí slevovat ze svých ideálních představ o podmínkách pro vlastní existenci. Touto cestou se snaží kráčet i autor této publikace.

Existence Internetu bývá nezřídka přirovnávána k nástupu knihtisku. Není pochyb o tom, že z pohledu některých právních odvětví (např. autorského práva) může jít o pohled v mnohém více než přílehlavý. Tato paralela však nutně platit nemusí. Posouzení přílehlavosti takového srovnání je nutné posoudit až s odstupem, tím spíše, že ani takové hodnocení jedním právníkem by *per se* neobstálo před jakoukoliv solidní kritikou.²⁶ Navzdory výše uvedenému

25 K tomu srovnej též LASTOWKA, G., ref. 21.

26 Jakkoliv se tomu v této publikace autor opatrně brání, v minulosti se této paralely záměrně a opakovaně dopustil. Je však nutné na jeho obranu poznamenat, že se tak stalo vůči zcela jinému auditoriu, navíc ve snaze vyprovokovat diskusi mezi studenty.

je však nutné minimálně konstatovat, že mezi Internetem a knihtiskem zde existuje celá řada společných jmenovatelů, jež nemohou být ignorovány. Právě díky knihtisku se informace začaly šířit mnohem rychleji, efektivněji a především snadněji. Kombinace těchto skutečností pak vedla k dosud nevídanému rozkvětu vzdělanosti a tvořivosti lidstva. S Internetem to může být podobné, je však v současnosti těžké cokoliv v tomto ohledu kategoricky konstatovat, na to je příliš brzy. I zde ale platí ono známé *alea iacte est*.²⁷

Klíčová slova

Internet, právní axiomy, hypotézy, spekulace, právo kyberprostoru, internetové právo, koňské právo, automobilové právo, technologické změny, existující problémy.

27

Případně též *historia magistra vitae*.

— Kapitola 1.